

รูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
 ในนักศึกษาพยาบาล สถาบันอุดมศึกษาเอกชน พื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล*
 LEARNING MANAGEMENT MODEL FOR ENHANCING CRITICAL THINKING SKILLS
 AMONG NURSING STUDENTS AT PRIVATE HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS
 IN BANGKOK AND SURROUNDING AREAS

อัมพร เจียงวิรัชกุล*, ทรงยศ แก้วมงคล, อนุชัย งามวงศ์กร

Ampon Jeangwirichakul*, Songyos Kawmongkon, Anuchai Ramwarungkura

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

Graduate School, North Bangkok University, Bangkok, Thailand

*Corresponding author E-mail: ampon.je@northbkk.ac.th

*Tel: 063-286-1111

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่คาดหวังในการพัฒนาการบริหารจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณในนักศึกษาพยาบาล สถาบันอุดมศึกษาเอกชน พื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล 2) พัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้ดังกล่าว และ 3) ประเมินผลของรูปแบบที่พัฒนาขึ้น เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ อาจารย์ประจำคณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 281 คน โดยการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซีและมอร์แกน ที่ระดับความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 จากนั้นทำการสุ่มอย่างง่าย และกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย ผู้บริหารทางการพยาบาล จำนวน 9 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง แบบสอบถาม และแบบประเมินรูปแบบ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับปานกลาง ขณะที่สภาพที่คาดหวังอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าความต้องการจำเป็น เท่ากับ 0.39 2) รูปแบบที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 2.1) การบริหารจัดการเรียนรู้ จำนวน 20 ตัวบ่งชี้ 2.2) กระบวนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 27 ตัวบ่งชี้ และ 2.3) ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ จำนวน 19 ตัวบ่งชี้ และ 3) ผลการประเมินรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า มีความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นประโยชน์ และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุดทุกองค์ประกอบ แสดงให้เห็นว่ารูปแบบดังกล่าวมีความเหมาะสมสำหรับการนำไปประยุกต์ใช้ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เพื่อยกระดับทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาลให้มีมาตรฐานสูงขึ้นและสอดคล้องกับสมรรถนะวิชาชีพที่ระบบสุขภาพในยุคปัจจุบันต้องการ

คำสำคัญ: รูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้, ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ, นักศึกษาพยาบาล, สถาบันอุดมศึกษาเอกชน, กระบวนการจัดการเรียนรู้

Abstract

This research aimed to: 1) Examine the current state and desired state of learning management administration for enhancing critical thinking skills among nursing students in private higher education institutions in Bangkok and its vicinity; 2) Develop a learning management administration model; and 3) Evaluate the effectiveness of the developed model. A mixed-methods research design was employed. The sample consisted of 281 nursing faculty members from private higher education institutions in Bangkok and its vicinity, determined using the Krejcie and Morgan table at a 5% margin of error, followed by simple random sampling. The key informants comprised 9 nursing administrators, selected through purposive sampling. Research instruments included a semi-structured interview form, a questionnaire, and a model evaluation form. Statistics used in data analysis included mean, standard deviation, and the Priority Needs Index (PNI). The findings revealed that: 1) The current state of learning management administration was at a moderate level, while the desired state was at the highest level, with a Priority Needs Index value of 0.39; 2) The developed model comprised three main components: 2.1) Learning management administration with 20 indicators, 2.2) The learning management process with 27 indicators, and 2.3) Critical thinking skills with 19 indicators; and 3) The expert evaluation of the model indicated that accuracy, appropriateness, utility, and feasibility were all rated at the highest level across every component, demonstrating that the model is suitable for implementation in private higher education institutions to elevate nursing students' critical thinking skills to a higher standard in alignment with the professional competencies required by the contemporary healthcare system.

Keywords: Learning Management Model, Critical Thinking Skills, Nursing Students, Private Higher Education Institutions, C-LEARN Process

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกในศตวรรษที่ 21 ระบบสุขภาพทั่วโลกเผชิญกับความซับซ้อนที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทั้งจากโลกาภิวัตน์ ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีดิจิทัล และการระบาดของโรคติดเชื้อใหม่ ความท้าทายเหล่านี้ส่งผลให้พยาบาลต้องตัดสินใจภายใต้ข้อมูลที่ไม่ครบถ้วนและสถานการณ์ที่ไม่แน่นอนอยู่ตลอดเวลา องค์การอนามัยโลกและสภาการพยาบาลนานาชาติ จึงให้ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็นสมรรถนะหลักของพยาบาลในยุคปัจจุบัน โดย Facione, P. A. นิยามว่าเป็นกระบวนการทางปัญญาที่ครอบคลุม การตีความ การวิเคราะห์ การประเมิน และการควบคุมกระบวนการคิดของตนเอง เพื่อให้เกิดการตัดสินใจทางคลินิกที่ปลอดภัยและมีประสิทธิภาพ (Facione, P. A., 2020) ความสำคัญของทักษะดังกล่าวได้รับการยืนยันจากหลักฐานเชิงประจักษ์ที่แสดงให้เห็นว่า พยาบาลที่มีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณสามารถลดอัตราการเสียชีวิตของผู้ป่วยได้ถึงร้อยละ 7 ลดระยะเวลาการรักษาในโรงพยาบาล และลดอัตราการกลับเข้ารับการรักษาซ้ำได้อย่างมีนัยสำคัญ (พิริยะลักษณ์ สิริสุพลลิก, 2556) นอกจากนี้ ยังส่งผลต่อการลดข้อผิดพลาดในการสื่อสาร การยกระดับมาตรฐานการปฏิบัติงาน และการเพิ่มความปลอดภัยของผู้ป่วยในทุกมิติ จึงกล่าวได้ว่าทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็นรากฐานสำคัญของการพยาบาลที่มีคุณภาพและปลอดภัยในระบบสุขภาพยุคใหม่

อย่างไรก็ตาม การศึกษาพยาบาลในประเทศไทย โดยเฉพาะในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ยังประสบปัญหาในการพัฒนาทักษะดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง กล่าวคือ การสอนยังเน้นการบรรยายและท่องจำแบบพาสซีฟ ขาดกิจกรรมที่บ่มเพาะความอยากรู้อยากเห็นและ Growth Mindset ส่งผลให้นักศึกษาขาดความยืดหยุ่นทางความคิดและความมั่นใจในการตัดสินใจเมื่อเผชิญสถานการณ์คลินิกจริง (รูปทอง กว้างสวัสดิ์, 2561); (พนารัตน์ วิสวเทพนิมิตร และคณะ, 2563) ยิ่งกว่านั้น สถาบันเอกชนยังเผชิญกับข้อจำกัดด้านห้องปฏิบัติการจำลอง ทักษะการสอนของคณาจารย์ และระบบประเมินผลที่ยังไม่สามารถวัดทักษะการคิดได้อย่างแท้จริง ทำให้เกิดช่องว่างระหว่างความรู้ทางทฤษฎีกับการปฏิบัติจริงอย่างชัดเจน (รัชนิ บุนุมาก, 2565) สถาบันเอกชนยังเผชิญกับแรงกดดันด้านการแข่งขันในการดึงดูดนักศึกษา ซึ่งบางครั้งส่งผลให้เน้นปริมาณมากกว่าคุณภาพ ข้อจำกัดเหล่านี้ทำให้สถาบันเอกชนขาดแคลนสิ่งสำคัญที่สุด คือ รูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้ที่เป็นระบบซึ่งสามารถพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณครบทั้ง 4 มิติ ได้แก่ ทักษะเชิงปัญญาหลัก การคิดเชิงระบบ การประยุกต์ทักษะขั้นสูง และการปฏิบัติทางการพยาบาล ควบคู่ไปกับการเสริมสร้างปัจจัยส่งเสริมการเรียนรู้ทั้ง 6 ด้านที่จำเป็น ได้แก่ ความอยากรู้อยากเห็น การพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ความเปิดใจ ความยืดหยุ่นทางความคิด แรงจูงใจในการเรียนรู้ และความมั่นใจในตนเอง (อายุวัฒน์ สิริวัฒน์, 2560) ในขณะที่ยังคำนึงถึงความเป็นจริงด้านทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด

จากการทบทวนวรรณกรรม พบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่ศึกษาในมหาวิทยาลัยรัฐที่มีทรัพยากรครบครัน และแม้การใช้วิธีสอน Case-based Learning, Problem-based Learning และ Simulation-based Learning จะช่วยส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณได้ แต่ยังขาดการบูรณาการอย่างเป็นระบบภายใต้กรอบการบริหารที่ชัดเจน รวมทั้งขาดเครื่องมือประเมินที่เหมาะสมกับบริบทไทยและลักษณะเฉพาะของนักศึกษา Generation Z (วิจิตรา กุสมภ์, 2560) ผู้วิจัยจึงเห็นความจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกรอบการบริหาร POLC ของ Fayol H. เข้ากับทฤษฎีการเรียนรู้เชิงปัญญา เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณในนักศึกษาพยาบาลสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล กรอบการบริหาร POLC ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนหลัก ได้แก่ การวางแผน (Planning) คือ การกำหนดเป้าหมายและแนวทางการพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณในระดับสถาบัน การจัดองค์การ (Organizing) คือ การจัดสรรทรัพยากร บุคลากร และโครงสร้างการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการพัฒนาทักษะดังกล่าว การนำ (Leading) คือ การขับเคลื่อนการปฏิบัติผ่านภาวะผู้นำทางวิชาการที่กระตุ้นให้คณาจารย์และผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างแข็งขัน และการควบคุม (Controlling) คือ การติดตามตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานเพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (Fayol, H., 1964) เป็นโครงสร้างเชิงบริหารที่ช่วยให้สถาบันสามารถดำเนินการพัฒนาการเรียนรู้ได้อย่างเป็นระบบและยั่งยืน แม้จะมีข้อจำกัดด้านทรัพยากรในด้านทฤษฎีการเรียนรู้เชิงปัญญา ผู้วิจัยบูรณาการแนวคิดสำคัญ 3 ทฤษฎี ได้แก่ ทฤษฎีพัฒนาการทางปัญญาของ Piaget, J. ที่อธิบายว่าผู้เรียนสร้างความรู้จากประสบการณ์ผ่านกระบวนการ Assimilation และ Accommodation นำไปสู่การปรับโครงสร้างความคิดระดับสูงขึ้น (Piaget, J., 1972) ทฤษฎีการเรียนรู้จากประสบการณ์ของ Kolb, D. A. ที่เสนอวงจรการเรียนรู้ 4 ขั้น ได้แก่ ประสบการณ์รูปธรรม การสังเกตเชิงสะท้อนคิด การสร้างแนวคิดเชิงนามธรรม และการทดลองเชิงรุก เน้นว่าการคิดวิเคราะห์เกิดขึ้นจากการสะท้อนประสบการณ์จริงอย่างมีโครงสร้าง (Kolb, D. A., 1984) ทฤษฎีพัฒนาการทางสังคมของ Vygotsky, L. S. ที่ชี้ให้เห็นความสำคัญของ Zone of Proximal Development (ZPD) และการเรียนรู้ผ่านปฏิสัมพันธ์ทางสังคม โดยผู้สอนทำหน้าที่เป็น Scaffolding เพื่อยกระดับความสามารถของผู้เรียนให้เกินกว่าที่จะทำได้คนเดียว (Vygotsky, L. S., 1978) การผสมผสานทฤษฎีทั้งสามนี้เข้ากับกรอบ POLC ช่วยให้รูปแบบที่พัฒนาขึ้นสามารถส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณได้ครบทั้ง 4 มิติ ควบคู่ไปกับการเสริมสร้างปัจจัยส่งเสริมการเรียนรู้ทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ ความอยากรู้อยากเห็น การพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ความเปิดใจ ความยืดหยุ่นทางความคิด แรงจูงใจ และความมั่นใจในตนเอง (อายุวัฒน์ สิริวัฒน์, 2560) ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการยกระดับคุณภาพการศึกษาพยาบาลและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านสุขภาพของประเทศให้มีมาตรฐานระดับสากลต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่คาดหวังการบริหารการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณในนักศึกษาพยาบาล สถาบันอุดมศึกษาเอกชน พื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณในนักศึกษาพยาบาล สถาบันอุดมศึกษาเอกชน พื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล
3. เพื่อประเมินผลรูปแบบการบริหารการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณในนักศึกษาพยาบาล สถาบันอุดมศึกษาเอกชน พื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) แบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่คาดหวังการบริหารการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณในนักศึกษาพยาบาล สถาบันอุดมศึกษาเอกชน พื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ดำเนินการ 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลด้านปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จด้านการบริหารจัดการการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณในนักศึกษาพยาบาล สถาบันอุดมศึกษาเอกชนพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย ผู้บริหารทางการพยาบาลคณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษาเอกชน จำนวน 9 คน ได้แก่ คณบดี รองคณบดี ผู้รับผิดชอบหลักสูตร และนักวิชาการ โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) มีคุณสมบัติ ดังนี้ ผู้บริหารทางการพยาบาล มีประสบการณ์ในด้านการบริหารทางการพยาบาล อย่างน้อย 5 ปี มีความรู้ความสามารถด้านการพัฒนาหลักสูตร และการบริหารจัดการเรียนรู้และมีประสบการณ์ทางคลินิก ด้านการเสริมสร้างทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และเป็นผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องด้านการวางแผนการบริหารจัดการเรียนรู้ และงานวิจัย เครื่องมือที่ใช้ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ด้านสภาพปัจจุบัน สภาพที่คาดหวัง ปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จ และวิธีการพัฒนาด้านการบริหารจัดการการเรียนรู้ที่เสริมสร้างทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ในนักศึกษาพยาบาล สถาบันอุดมศึกษาเอกชน พื้นที่กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ประกอบด้วย ปัจจัยด้านผู้เรียน (Learner Factors) ได้แก่ ความรู้พื้นฐาน แรงจูงใจ ทักษะการเรียนรู้ ด้านผู้สอน (Instructor Factors) ได้แก่ ความเชี่ยวชาญ ทักษะการสอน การเป็น role model และด้านหลักสูตร (Curriculum Factors) ได้แก่ การบูรณาการ critical thinking (CT) ลำดับเนื้อหา ความยืดหยุ่น และด้านสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ (Learning Environment Factors) ได้แก่ ทรัพยากร เทคโนโลยี บรรยากาศ และด้านการบริหารจัดการ ได้แก่ นโยบาย งบประมาณ การสนับสนุน เป็นต้น จากนั้นนำแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างมาให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบความสอดคล้องของเนื้อหา แล้วดำเนินการจัดพิมพ์แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างฉบับจริงใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์ไปยังผู้บริหารทางการพยาบาล จำนวน 10 แห่ง เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลในการวิจัย พร้อมทั้งแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง และทำการนัดหมายวัน เวลา และสถานที่ในการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่าน โดยใช้การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างตามที่ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบ ประเด็นและข้อคำถามในการสัมภาษณ์ไว้ล่วงหน้า ผู้วิจัยขออนุญาตจดบันทึก และบันทึกการสัมภาษณ์ ใช้ระยะเวลาในการสัมภาษณ์ เพื่อนำผลการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ความคิดเห็นและสรุปต่อไป วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่คาดหวังการบริหารการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณในนักศึกษาพยาบาล สถาบันอุดมศึกษาเอกชน พื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ประชากร ได้แก่ อาจารย์ประจำในคณะพยาบาลศาสตร์สถาบันเอกชนพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล

จำนวน 10 แห่ง ประกอบด้วย อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร และอาจารย์ประจำหลักสูตร รวมทั้งสิ้น จำนวน 523 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ อาจารย์ประจำในคณะพยาบาลศาสตร์สถาบันเอกชน ประกอบด้วย อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร จำนวน 30 คน และอาจารย์ประจำหลักสูตร จำนวน 251 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 281 คน โดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 5% (Krejcie, R. V. & Morgan, D. W., 1970) และเทียบสัดส่วนในแต่ละแห่งจากนั้นทำการสุ่มอย่างง่าย ตามสัดส่วนของกลุ่มประชากร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่คาดหวัง มีเนื้อหาครอบคลุมด้านการบริหารการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณในนักศึกษาพยาบาล การกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายค่าคะแนนเฉลี่ยของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ตามวิธีการของ เบสท์ (Best, J. W., 1977) ดังนี้

4.51 - 5.00 หมายถึง มีความคิดเห็นสภาพปัจจุบันและสภาพที่คาดหวัง อยู่ในระดับมากที่สุด

3.51 - 4.50 หมายถึง มีความคิดเห็นสภาพปัจจุบันและสภาพที่คาดหวัง อยู่ในระดับมาก

2.51 - 3.50 หมายถึง มีความคิดเห็นสภาพปัจจุบันและสภาพที่คาดหวัง อยู่ในระดับปานกลาง

1.51 - 2.50 หมายถึง มีความคิดเห็นสภาพปัจจุบันและสภาพที่คาดหวัง อยู่ในระดับในระดับน้อย

1.00 - 1.50 หมายถึง มีความคิดเห็นสภาพปัจจุบันและสภาพที่คาดหวัง อยู่ในระดับน้อยที่สุด

จากนั้นนำแบบสอบถามที่พัฒนาขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อพิจารณาตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 0.60 ขึ้นไป ถือว่าใช้ได้ ไม่ต้องปรับปรุง แต่ถ้าข้อใดมีค่าดัชนีความสอดคล้องน้อยกว่า 0.60 ต้องทำการปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ข้อคำถามที่นำมาใช้ได้ มีค่า IOC ระหว่าง 0.8 - 1 นำข้อคำถามไปปรับปรุง นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-Out) กับกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 30 คน แล้วนำผลที่ได้มาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, L. J., 1990) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.98 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพและทำการปรับปรุงแก้ไขสมบูรณ์แล้วนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์ถึงคณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษาเอกชน พร้อมทั้งแบบสอบถาม ไปติดต่อผู้ประสานงานในคณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่กำหนดเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเข้าเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 10 แห่ง และเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง ร่วมกับการใช้แบบสอบถามทางระบบออนไลน์ (Google Form) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความถูกต้อง สมบูรณ์ ครบถ้วนของคำตอบและให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความต้องการจำเป็น (PNI_{modified})

ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบการบริหารการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ในนักศึกษาพยาบาล สถาบันอุดมศึกษาเอกชน พื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์ ความต้องการจำเป็นจากระยะที่ 1 มาสังเคราะห์ร่วมกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อยกร่างรูปแบบการบริหารการจัดการเรียนรู้ ที่ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ การบริหารจัดการเรียนรู้ตามหลัก POLC กระบวนการจัดการเรียนรู้ C-LEARN และทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (CT) จากนั้นตรวจสอบความถูกต้อง และความเหมาะสมของร่างรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน โดยเลือกแบบเจาะจง มีคุณสมบัติ ดังนี้ 1) ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความสามารถในด้านการบริหารจัดการเรียนรู้ด้านสถานการณ์จำลองเสมือนจริง อย่างน้อย 10 ปี จำนวน 3 คน 2) อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร ที่มีความรู้ความสามารถ อย่างน้อย 5 ปี จำนวน 3 คน และ 3) อาจารย์ประจำหลักสูตร ที่มีความรู้ความสามารถด้านการบริหารจัดการเรียนรู้ทางคลินิกอย่างน้อย 3 ปี จำนวน 2 คน และอาจารย์ด้านการวัดและการประเมินผลด้านการวิจัย จำนวน 1 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบประเมิน

แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ของ ลิเคิร์ต (Likert, R., 1967) การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ โดยการจัดทำหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลการวิจัยไปยังผู้บริหารสถานศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์สถาบันเอกชน กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล พร้อมทั้งแบบประเมินร่างรูปแบบ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ระยะที่ 3 การศึกษาผลการใช้รูปแบบการบริหารการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณในนักศึกษาพยาบาล สถาบันอุดมศึกษาเอกชน พื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารทางการพยาบาล คือ คณบดีคณะพยาบาลศาสตร์ รองคณบดีคณะพยาบาลศาสตร์ ฝ่ายวิชาการ หัวหน้าสาขา และอาจารย์ประจำหลักสูตรที่ได้รับหน้าที่จัดการเรียนการสอน ทางพยาบาลดูแลทางคลินิก รวมทั้งสิ้น จำนวน 9 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมินเกี่ยวกับความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณในนักศึกษาพยาบาล สถาบันอุดมศึกษาเอกชน พื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ นำแบบประเมินที่พัฒนาขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อพิจารณาตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ได้ค่า IOC ระหว่าง 0.8 - 1 ผู้วิจัยทำการแก้ไขสำนวนภาษาตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำมาสร้างแบบสอบถามการประเมินเพื่อเก็บข้อมูลในขั้นตอนการทดลองใช้ต่อไป นำแบบประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบไปทดลองใช้ (Try-out) ในคณะพยาบาลศาสตร์สถาบันเอกชน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.91 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้นำหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลการวิจัยไปยังผู้บริหารสถานศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์สถาบันอุดมศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร ที่ทดลองใช้รูปแบบ จำนวน 2 สถาบัน เพื่อประเมินการใช้รูปแบบการบริหารการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณในนักศึกษาพยาบาล สถาบันอุดมศึกษาเอกชน พื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล เป็นเวลา 2 เดือน วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นสำหรับผู้บริหารทางการพยาบาล อาจารย์ประจำหลักสูตร สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณในนักศึกษาพยาบาล สถาบันอุดมศึกษาเอกชน พื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่คาดหวัง ในการพัฒนาการบริหารการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณในนักศึกษาพยาบาลสถาบันอุดมศึกษาเอกชนพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล

1.1 ผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน พบว่า สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนการสอนในสถาบันการพยาบาลยังคงเผชิญกับข้อจำกัดหลายประการ ทั้งในด้านนโยบายที่ขาดกลไกขับเคลื่อนที่เป็นรูปธรรมในการส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ การจัดการเรียนรู้ที่ยังเน้นผู้สอนเป็นศูนย์กลาง คณาจารย์ที่ขาดทักษะการออกแบบกิจกรรมส่งเสริมการคิดขั้นสูง ผู้เรียนที่มีทักษะการคิดเชิงวิพากษ์อยู่ในระดับปานกลางถึงต่ำ ตลอดจนการวัดและประเมินผลที่เน้นความจำมากกว่ากระบวนการคิด อย่างไรก็ตาม สภาพที่คาดหวังมุ่งเน้นให้สถาบันพัฒนาสู่รูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก โดยผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ชัดเจน คณาจารย์ทำหน้าที่เป็น Learning Designer และ Facilitator ผู้เรียนมีความเป็นอิสระทางความคิดและสามารถตัดสินใจเชิงวิพากษ์ได้ รวมถึงการประเมินผลที่หลากหลายและสะท้อนความสามารถในการคิดได้อย่างแท้จริง สนับสนุนด้วยสภาพแวดล้อมและเทคโนโลยีที่เอื้อต่อการเรียนรู้แบบโต้ตอบ

1.2 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่คาดหวังของการบริหารจัดการการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณในนักศึกษาพยาบาล สถาบันอุดมศึกษาเอกชน พื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลผล สภาพปัจจุบัน สภาพที่คาดหวัง และความต้องการจำเป็น การบริหารจัดการการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณในนักศึกษาพยาบาล สถาบันอุดมศึกษาเอกชน พื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยภาพรวม (n = 281)

รายการ	สภาพปัจจุบัน (D)		แปลผล	สภาพที่คาดหวัง (I)		แปลผล	PNI _{modified}	อันดับ
	$\bar{X}$	S.D.		$\bar{X}$	S.D.			
1. การวางแผน (Planning)	3.39	0.57	ปานกลาง	4.70	0.47	มากที่สุด	0.39	3
2. การบริหารองค์กร (Organizing)	3.46	0.56	ปานกลาง	4.76	0.43	มากที่สุด	0.38	4
3. การนำองค์กร (Leading)	3.46	0.55	ปานกลาง	4.76	0.47	มากที่สุด	0.40	2
4. การควบคุม ติดตาม (Controlling)	3.36	0.62	ปานกลาง	4.72	0.46	มากที่สุด	0.41	1
โดยรวม	3.42	0.58	ปานกลาง	4.72	0.46	มากที่สุด	0.39	

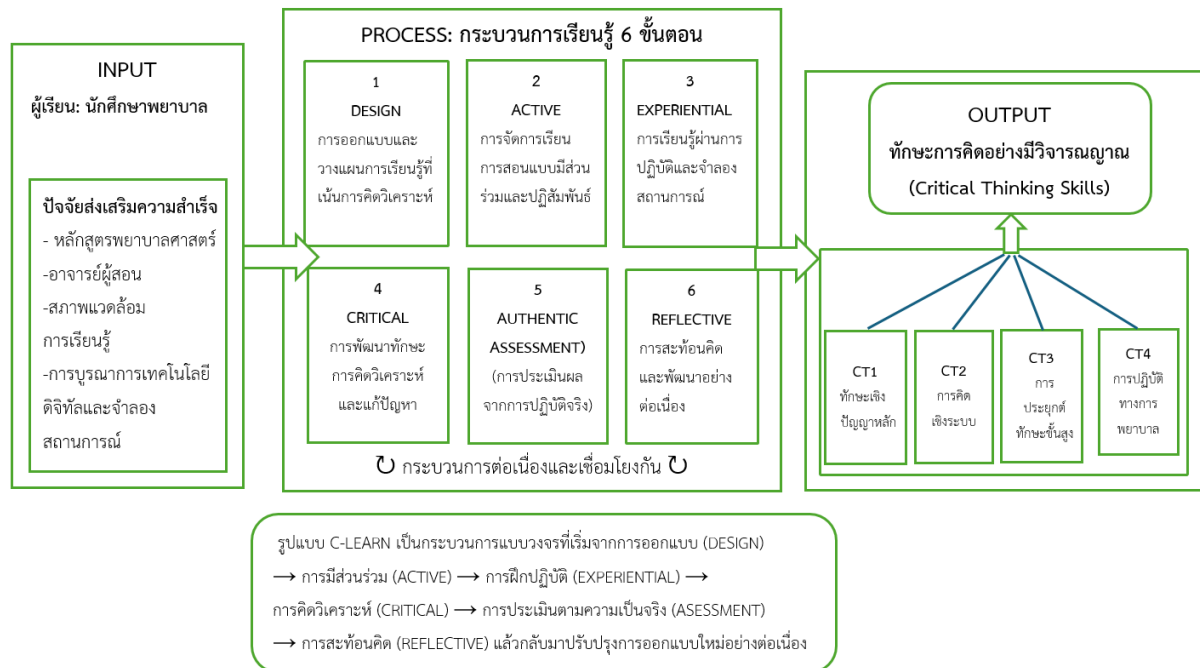
จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันการบริหารจัดการการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณในนักศึกษาพยาบาล สถาบันอุดมศึกษาเอกชน พื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.42$, S.D. = 0.58) ส่วนสภาพที่คาดหวังของการบริหารจัดการการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณในนักศึกษาพยาบาล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.72$, S.D. = 0.46) และค่าความต้องการจำเป็น (PNI_{Modified}) เท่ากับ 0.39 อยู่ในอันดับสูง แสดงว่าการบริหารจัดการการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณในนักศึกษาพยาบาล มีความต้องการพัฒนาอยู่ในระดับสูง

2. ผลการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณในนักศึกษาพยาบาล สถาบันอุดมศึกษาเอกชน พื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ร่างรูปแบบการบริหารจัดการการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณในนักศึกษาพยาบาลสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยนำผลการวิเคราะห์ เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ เกี่ยวกับการสร้างรูปแบบการบริหารจัดการการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณในนักศึกษาพยาบาลสถาบันอุดมศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล และการสัมภาษณ์รูปแบบการบริหารจัดการการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณในนักศึกษาพยาบาลฯ จากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ จากระยะที่ 1 รูปแบบการบริหารจัดการการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณในนักศึกษาพยาบาลสถาบันอุดมศึกษาเอกชนกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 การบริหารจัดการเรียนรู้ตามหลัก POLC องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการจัดการเรียนรู้ C-LEARN และองค์ประกอบที่ 3 ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (CRITICAL THINKING: CT)

C- LEARN MODEL

Critical thinking through Learning Experience, Active participation, Reflection, and Nursing practice: C- LEARN MODEL

ภาพที่ 1 รูปแบบการบริหารการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
ในนักศึกษาพยาบาล สถาบันอุดมศึกษาเอกชน พื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล

3. ผลการประเมินผลของรูปแบบการบริหารการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
ในนักศึกษาพยาบาล สถาบันอุดมศึกษาเอกชน พื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลผลความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบ
การบริหารการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณในนักศึกษาพยาบาล สถาบันอุดมศึกษา
เอกชน พื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยภาพรวม

รูปแบบการบริหารการจัดการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ	ความเป็นไปได้			ความเป็นประโยชน์		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
องค์ประกอบที่ 1 การบริหารจัดการเรียนรู้ตามหลัก POLC						
ด้านการวางแผน (Planning: P)	4.55	0.07	มากที่สุด	4.53	0.07	มากที่สุด
ด้านการจัดองค์การ (Organizing: O)	4.57	0.09	มากที่สุด	4.56	0.09	มากที่สุด
ด้านการนำ (Leading: L)	4.60	0.08	มากที่สุด	4.58	0.08	มากที่สุด
ด้านการควบคุม (Controlling: C)	4.61	0.10	มากที่สุด	4.60	0.09	มากที่สุด
รวมองค์ประกอบที่ 1	4.58	0.09	มากที่สุด	4.57	0.14	มากที่สุด
องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการจัดการเรียนรู้ C-LEARN						
DESIGN (การออกแบบและวางแผนการเรียนรู้)	4.50	0.20	มากที่สุด	4.48	0.25	มาก
ACTIVE (การจัดการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วม)	4.55	0.10	มากที่สุด	4.54	0.09	มากที่สุด
EXPERIENTIAL (การเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติและจำลองสถานการณ์)	4.50	0.18	มากที่สุด	4.49	0.17	มาก
CRITICAL (การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหา)	4.48	0.07	มาก	4.47	0.06	มาก
ASSESSMENT (การวัดและประเมินผลที่แท้จริง)	4.53	0.09	มากที่สุด	4.52	0.07	มากที่สุด
REFLECTIVE (การสะท้อนคิดและพัฒนาต่อเนื่อง)	4.55	0.05	มากที่สุด	4.54	0.05	มากที่สุด
รวมองค์ประกอบที่ 2	4.52	0.12	มากที่สุด	4.51	0.16	มากที่สุด

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลผลความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณในนักศึกษาพยาบาล สถาบันอุดมศึกษาเอกชน พื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยภาพรวม (ต่อ)

รูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ	ความเป็นไปได้			ความเป็นประโยชน์		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
องค์ประกอบที่ 3 ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (CT)						
CT1: ทักษะเชิงปัญหาหลักทางการพยาบาล	4.52	0.10	มากที่สุด	4.50	0.10	มากที่สุด
CT2: ทักษะการคิดเชิงระบบในการพยาบาล	4.46	0.10	มาก	4.45	0.10	มาก
CT3: การประยุกต์ทักษะขั้นสูง	4.47	0.09	มาก	4.46	0.08	มาก
CT4: ทักษะการปฏิบัติทางการพยาบาล	4.50	0.08	มากที่สุด	4.49	0.08	มาก
รวมองค์ประกอบที่ 3	4.49	0.09	มาก	4.47	0.14	มาก
โดยรวมทั้ง 3 องค์ประกอบ	4.53	0.10	มากที่สุด	4.51	0.16	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า รูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณในนักศึกษาพยาบาล สถาบันอุดมศึกษาเอกชน พื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยภาพรวม มีความเป็นไปได้ ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.10) และความเป็นประโยชน์ ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.16) อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบด้านความเป็นไปได้ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 การบริหารจัดการเรียนรู้ตามหลัก POLC อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.16) องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการจัดการเรียนรู้ C-LEARN อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.12) และองค์ประกอบที่ 3 องค์ประกอบที่ 3 ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (CT) อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.09) ส่วนด้านความเป็นประโยชน์ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 การบริหารจัดการเรียนรู้ตามหลัก POLC อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.14) องค์ประกอบที่ 2 องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการจัดการเรียนรู้ C-LEARN อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.16) และองค์ประกอบที่ 3 ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (CT) อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.14)

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณในนักศึกษาพยาบาล สถาบันอุดมศึกษาเอกชน พื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันการบริหารจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณในนักศึกษาพยาบาล โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนสภาพที่คาดหวังของการบริหารจัดการเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีค่าความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified}$) เท่ากับ 0.39 อยู่ในอันดับสูง ได้แสดงให้เห็นว่า การบริหารจัดการเรียนรู้ตาม POLC Framework โดยภาพรวมมีความต้องการพัฒนาอยู่ในระดับสูง ระบบการบริหารจัดการเรียนรู้ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาและปรับปรุงอย่างเป็นระบบเพื่อยกระดับคุณภาพให้สูงขึ้นเพื่อให้สู่เป้าหมายความคาดหวังของผู้ปฏิบัติ ประกอบกับข้อจำกัดด้านงบประมาณและบุคลากรทำให้ไม่สามารถนำกรอบการบริหารแบบ POLC มาใช้ได้อย่างครบถ้วน อีกทั้งอาจารย์ผู้สอนบางส่วนยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการบริหารจัดการการเรียนรู้เชิงระบบ จึงทำให้สภาพปัจจุบันยังห่างไกลจากสภาพที่คาดหวังในระดับสูง และจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ พบว่า สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนการสอนในสถาบันการพยาบาลยังคงเผชิญกับข้อจำกัดหลายประการ ทั้งในด้านนโยบายที่ขาดกลไกขับเคลื่อนที่เป็นรูปธรรมในการส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ การจัดการเรียนรู้ที่ยังเน้นผู้สอนเป็นศูนย์กลาง คณาจารย์ที่ขาดทักษะการออกแบบกิจกรรมส่งเสริมการคิดขั้นสูง ผู้เรียนที่มีทักษะการคิดเชิงวิพากษ์อยู่ในระดับปานกลางถึงต่ำ ตลอดจนการวัดและ

ประเมินผลที่เน้นความจำมากกว่ากระบวนการคิด อย่างไรก็ตาม สภาพที่คาดหวังมุ่งเน้นให้สถาบันพัฒนาสู่รูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก โดยผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ชัดเจน คณาจารย์ทำหน้าที่เป็น Learning Designer และ Facilitator ผู้เรียนมีความเป็นอิสระทางความคิดและสามารถตัดสินใจเชิงวิจารณ์ญาณได้ รวมถึงการประเมินผลที่หลากหลาย และสะท้อนความสามารถในการคิดได้อย่างแท้จริง สนับสนุนด้วยสภาพแวดล้อมและเทคโนโลยีที่เอื้อต่อการเรียนรู้แบบโต้ตอบ สอดคล้องกับการศึกษาของ รัชณี บุญมาก ที่กล่าวว่าสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพการจัดการศึกษาพยาบาลเมื่อเทียบกับสถาบันของรัฐ ทั้งในด้านทรัพยากร ระบบประเมิน และศักยภาพของอาจารย์ ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ (รัชณี บุญมาก, 2565) สอดคล้องกับแนวคิดของ Wren, D. A. ที่ชี้ว่าองค์กรที่มีการวางแผน การจัดองค์กร การนำ และการควบคุมอย่างเป็นระบบจะสามารถบรรลุเป้าหมายคุณภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพ ความต้องการพัฒนาในระดับสูงนี้จึงเป็นสัญญาณสำคัญที่แสดงให้เห็นว่าสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจำเป็นต้องเร่งพัฒนาและปรับปรุงระบบการบริหารจัดการเรียนรู้ให้เป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อลดช่องว่างระหว่างสภาพปัจจุบันกับสภาพที่คาดหวัง และยกระดับคุณภาพการผลิตพยาบาลให้ได้มาตรฐานวิชาชีพที่องค์การอนามัยโลกกำหนดไว้ (Wren, D. A., 1994)

2. ผลการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ในนักศึกษาพยาบาลสถาบันอุดมศึกษาเอกชนพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 หลักการบริหารจัดการการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณตามหลัก POLC มี 20 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการจัดการเรียนรู้ C-LEARN มี 27 ตัวบ่งชี้ และองค์ประกอบที่ 3 ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (CRITICAL THINKING: CT) มี 19 ตัวบ่งชี้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การบูรณาการทั้ง 3 องค์ประกอบเข้าด้วยกันช่วยแก้ปัญหาเชิงระบบได้อย่างครอบคลุม กล่าวคือ หากมีเพียงกรอบการบริหารแบบ POLC โดยไม่มีกระบวนการสอนที่เป็นรูปธรรม หรือมีเพียงกระบวนการสอนโดยไม่มีตัวบ่งชี้ด้านทักษะที่ชัดเจน ก็ยากที่จะพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ การออกแบบให้ทั้ง 3 องค์ประกอบเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ จึงทำให้รูปแบบมีพลังในการเปลี่ยนแปลงทั้งในระดับการบริหาร การปฏิบัติการสอน และผลลัพธ์ของผู้เรียนพร้อมกัน รูปแบบที่พัฒนาขึ้นจึงมีความสมบูรณ์ครอบคลุมทั้งมิติการบริหาร กระบวนการสอน และผลลัพธ์ด้านทักษะผู้เรียนในคราวเดียวกัน สอดคล้องกับแนวคิดของ Vygotsky, L. S. ที่ชี้ให้เห็นว่าการเรียนรู้เกิดขึ้นได้ดีที่สุดเมื่อผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับสังคมและสิ่งแวดล้อม ซึ่งสะท้อนผ่านองค์ประกอบ ACTIVE ในกระบวนการ C-LEARN ที่เน้นการมีส่วนร่วมอย่างเข้มข้น (Vygotsky, L. S., 1978) สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิจิตรา กุสุมภ์ ที่พบว่า รูปแบบการสอนแบบผสมผสานที่มีโครงสร้างชัดเจนสามารถส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาลได้อย่างมีนัยสำคัญ รูปแบบที่พัฒนาขึ้นจึงมีความสมบูรณ์ครอบคลุมทั้งมิติการบริหาร กระบวนการสอน และผลลัพธ์ด้านทักษะผู้เรียนในคราวเดียวกัน (วิจิตรา กุสุมภ์, 2560)

3. ผลการประเมินผลของรูปแบบการบริหารจัดการการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ในนักศึกษาพยาบาล สถาบันอุดมศึกษาเอกชน พื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยภาพรวม มีความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ อาจเพราะว่า รูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีรากฐานมาจากการสังเคราะห์ข้อมูลอย่างรอบด้านทั้งจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารทางการพยาบาล การสำรวจสภาพปัจจุบันและสภาพที่คาดหวังจากอาจารย์ประจำ และการทบทวนวรรณกรรมทั้งในและต่างประเทศ ส่งผลให้รูปแบบมีความสอดคล้องกับบริบทจริงของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนอย่างแท้จริง ผู้เชี่ยวชาญจึงประเมินว่ามีความถูกต้อง ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ในระดับสูง เพราะสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงโดยไม่ต้องอาศัยทรัพยากรมากเกินไปที่สถาบันเอกชนจะจัดหาได้ ความถูกต้อง ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของรูปแบบในระดับมากที่สุดทุกองค์ประกอบ จึงเป็นตัวบ่งชี้สำคัญที่แสดงว่ารูปแบบนี้มีความพร้อมในการนำไปประยุกต์ใช้จริงในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ กนิษฐา จำรูญสวัสดิ์ และ วิมลรัตน์ จตุรานนท์ ที่พบว่า รูปแบบการเรียนการสอนที่มี

โครงสร้างชัดเจนและสอดคล้องกับบริบทจริงสามารถพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณในนักศึกษาพยาบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพ (กนิษฐา จำรูญสวัสดิ์ และวิมลรัตน์ จตุรานนท์, 2562) และสอดคล้องแนวคิดของ World Health Organization ที่ยืนยันว่าระบบการศึกษาพยาบาลที่มีคุณภาพและมีการลงทุนด้านกระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นระบบจะสามารถผลิตพยาบาลที่มีสมรรถนะตอบสนองความต้องการของระบบสุขภาพได้อย่างยั่งยืน ความถูกต้อง ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของรูปแบบในระดับมากที่สุดทุกองค์ประกอบจึงเป็นตัวบ่งชี้สำคัญที่แสดงว่ารูปแบบนี้มีความพร้อมในการนำไปประยุกต์ใช้จริงในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน (World Health Organization, 2020)

สรุปและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ศึกษารูปแบบการบริหารจัดการการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณในนักศึกษาพยาบาล สถาบันอุดมศึกษาเอกชน พื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการเรียนรู้ตามกรอบแนวคิด POLC อยู่ในระดับปานกลาง ขณะที่สภาพที่คาดหวังอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าความต้องการจำเป็น เท่ากับ 0.39 สะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นเร่งด่วนในการพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ 2) รูปแบบที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ การบริหารจัดการเรียนรู้ตามหลัก POLC จำนวน 20 ตัวบ่งชี้ กระบวนการจัดการเรียนรู้ C-LEARN จำนวน 27 ตัวบ่งชี้ และทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (CT) จำนวน 19 ตัวบ่งชี้ และ 3) ผลการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญยืนยันว่ารูปแบบมีความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นประโยชน์ และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุดทุกองค์ประกอบ ส่วนข้อเสนอแนะจากการวิจัย ได้แก่ 1) ควรนำรูปแบบ POLC-C-LEARN-CT ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ พัฒนาศักยภาพอาจารย์ และจัดสรรทรัพยากรสนับสนุนที่จำเป็น โดยกำหนดเป็นนโยบายสถาบันในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาระยะ 5 ปี 2) ควรสร้างระบบกำกับติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่องโดยใช้กรอบ CT 4 ด้าน พร้อมรับฟังความคิดเห็นจากนักศึกษาและผู้ใช้บัณฑิตเพื่อปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของตลาดแรงงานสุขภาพ และ 3) ควรผลักดันให้รูปแบบนี้เป็นแนวทางอ้างอิงในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาพยาบาลระดับชาติ สำหรับข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป 1) ควรดำเนินการวิจัยเชิงทดลองแบบสุ่มตัวอย่าง (RCT) เพื่อทดสอบประสิทธิผลของรูปแบบเปรียบเทียบกับวิธีการสอนแบบดั้งเดิม 2) ควรศึกษาวิจัยติดตามผลระยะยาว (Longitudinal Study) ตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 จนเข้าสู่การปฏิบัติงานจริง เพื่อวัดความยั่งยืนของทักษะและผลกระทบต่อคุณภาพการดูแลผู้ป่วย และ 3) ควรขยายขอบเขตการวิจัยไปยังสถาบันของรัฐและต่างจังหวัด พร้อมพัฒนาเครื่องมือวัดในรูปแบบดิจิทัลที่เหมาะสมกับนักศึกษา Generation Z และ Generation Alpha

เอกสารอ้างอิง

- กนิษฐา จำรูญสวัสดิ์ และวิมลรัตน์ จตุรานนท์. (2562). ผลของการใช้กรณีศึกษาในการพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณในนักศึกษาพยาบาล. วารสารการศึกษาพยาบาล, 30(2), 45-57.
- รูปทอง กว้างสวัสดิ์. (2561). การจัดการเรียนการสอนพยาบาลในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน: ความท้าทายและแนวทางการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ.
- พนารัตน์ วิสวเทพนิมิตร และคณะ. (2563). ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาของนักศึกษาพยาบาลในสถานการณ์คลินิกที่มีความกดดัน. วารสารการพยาบาลและการดูแลสุขภาพ, 38(1), 92-103.
- พิริยะลักษณ์ สิริสุพลลิก. (2556). ผลของการพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณต่อการลดความผิดพลาดในการพยาบาลผู้ป่วย. วารสารวิชาการสาธารณสุข, 22(4), 651-660.

- รัชนี้ บุญมาก. (2565). ความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพการศึกษาพยาบาลระหว่างสถาบันของรัฐและเอกชน. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข.
- วิจิตร ฤกษ์มณี. (2560). ผลของการใช้รูปแบบการสอนผสมผสานต่อทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล. วารสารพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 29(1), 14-26.
- อายุวัฒน์ สิริวัฒน์. (2560). ปัจจัยส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงในนักศึกษาพยาบาล. วารสารวิชาชีพพยาบาล, 23(3), 38-52.
- Best, J. W. (1977). *Research in Education*. (3rd ed.). New Jersey: Prentice Hall.
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing*. (5th ed.). New York: Harper & Row.
<https://shorturl.asia/Ktf2l>
- Facione, P. A. (2020). *Critical thinking: What it is and why it counts*. Millbrae, CA: Insight Assessment.
- Fayol, H. (1964). *General and industrial management* (C. Storrs, Trans.). London: Sir Isaac Pitman & Sons.
- Kolb, D. A. (1984). *Experiential learning: Experience as the source of learning and development*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610. <https://doi.org/10.1177/001316447003000308>
- Likert, R. (1967). The method of constructing an attitude scale. In M. Fishbein (Ed.), *Readings in attitude theory and measurement* (pp. 90-95). New York: John Wiley & Sons.
- Piaget, J. (1972). *The psychology of the child*. New York: Basic Books.
- Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in society: The development of higher psychological processes*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- World Health Organization. (2020). *State of the world's nursing 2020: Investing in education, jobs and leadership*. Geneva: World Health Organization.
- Wren, D. A. (1994). *The evolution of management thought*. (4th ed.). New York: John Wiley & Sons.